

Provpass 2

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Verbal del f

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. sympatisör

- A medbrottsling
 - B livsnjutare
 - C anhängare
 - D samordnare
 - E jämlike
-

2. portfolio

- A brevarkiv
 - B mobilt bibliotek
 - C illustrerat häfte
 - D samling lagtexter
 - E mapp med arbetsprover
-

3. gäckande

- A retfullt
 - B envist
 - C fåfängt
 - D lustigt
 - E ivrigt
-

4. supera

- A berusa sig
 - B fullborda något
 - C äta en sen måltid
 - D göra sitt bästa
 - E överdriva
-

5. tillstymmelse

- A komplement
 - B förening
 - C beskyllning
 - D antydan
 - E likhet
-

6. omedgörlig

- A impulsiv
 - B obeveklig
 - C handlingsförlamad
 - D obehärskad
 - E mekanisk
-

7. pastörisera

- A tömma
 - B konservera
 - C finfördela
 - D upphetta
 - E skumma
-

8. strata

- A mätning
 - B skikt
 - C fakta
 - D skydd
 - E strålning
-

9. pseudo-

- A evig
- B oäkta
- C upphöjd
- D själslig
- E föråldrad

10. lagfart

- A arbetstillstånd
- B snabbt överklagande
- C inregistrering av fastighetsköp
- D högsta tillåtna hastighet
- E gällande lagstiftning

Sprickor

Tass och fot och kras. Vi tycker lika mycket om det, hunden och jag, att trampa på den nattgamla ishinna som förvandlar vattenpölar till ett motstånd och ett ljud. Skönheten i det spruckna; de fint krackelerade brottyorna, förgreningen av dissonanta klanger i det brustna ljudet. Om teorier hade former och ljud skulle jag säga att det är samma kvalitet som under alla mina år i akademien har lockat mig i poststrukturalismens tankemyller. Det handlar om sprickorna, gliporna, glappen. Ljudet av saker och sammanhang som går i kras. Inte av förstörelselusta utan bara därför att det är lögn att det skulle vara helt. Att det skulle gå ihop och gå att knyta röda snören om och ge bort i present och få forskningsstipendier för.

Mot bättre vetande: djupast in i det feministiskt-akademiska omedvetna spirar en med åren alltmer kantstött men ännu i hemlighet omhuldad dröm om harmonins och samförståndets möjlighet. Ja, redan i själva ordet ”vi” tumlar ett par lyckligt avnavlade och samstämda flicktvillingar omkring. Ett ”jag” som speglar sig i ett ”du” som känner igen och bejakar sitt ”vi”, utan att en enda gång se sig över axeln och med Sara Lidman försäga sig i ett

”vars är du barnfödd då?”. Fortfarande är det ur omkretsen kring den frågan som det mesta identitetsgrubbel och genustrubbel tar sin början. I slitaget mellan, för att låna Susan Stanford Friedmans träffande karakteristik, de emotionella rötter vi erkänner (eller förnekar) som ursprung, familj och hemma och de mångförgrenade topografiska rutter våra livsresor ofta beskriver. Det är där det krasar och spricker. Det är där nya sammanhang kan anas i den utsikt som öppnar sig mellan sprickorna. Det är där disharmoniska och asymmetriska möten kan äga rum, inte med likheten och samförståndet, utan med den erkända olikheten som fästpunkt. Fotsulans och trampdynans möte med den islagda vattenpölen kan ur den synvinkeln fungera som en variation på det berömda surrealistiska mötet ”mellan ett paraply och en symaskin på ett obduktionsbord”. Slumpen ger dem mening, men alltid en tredje; en annan än den som ryms i vårt kulturellt betingade vanetänkande kring identitet i termer av skillnad och likhet.

ANNELIE BRÄNSTRÖM ÖHMAN

Uppgifter

11. Vad är det som bildligt talat trampas sönder tillsammans med isen på vattenpölar?

- A Poststrukturalismens övertro på teorier.
- B Föreställningen om en harmonisk helhet.
- C Idén om ett möte mellan människa och djur.
- D Feminismens längtan efter akademiskt erkännande.

12. Vilken funktion fyller Sara Lidmans fråga ”vars är du barnfödd då?” i textförfattarens resonemang?

- A Den tar fasta på det som skiljer människor åt.
- B Den antyder att människan är något mer än sitt ursprung.
- C Den gör gällande att alla människor i grunden är lika.
- D Den pekar på problemet med att göra människan till en abstraktion.

Saharaflygningen

Ett svensk-grekiskt forskarlag har för första gången kunnat kartlägga hur oerfarna trädgårdssångare beter sig när de laddar inför resan över Sahara. Detta har man kunnat göra genom att förse dem med extremt lätta sändare.

Vi vet att miljoner fåglar korsar Sahara både vår och höst. Vi vet också att de på det hela taget inte har möjlighet att fylla på sina fettförråd under ökenetappen. Genom radarstudier vet vi numera att de flesta småfåglar flyger nattetid och rastar i öknen under dagen. De måste äta sig feta innan de börjar flyga över Sahara, och då kan man undra hur oerfarna förstaåringar inser när de ska ta tid på sig och lägga på hullet. Följer de enbart ett inre program eller påverkas de av signaler från omgivningen? Tidigare studier har visat att näktergalar påverkas av magnetfält. Om de på konstgjord väg utsätts för den typ av magnetfält som finns nära öknen, så ökar de sitt näringsintag som om de stod inför en ökenkorsning.

I senaste numret av *Journal of Avian Biology* redovisar Thord Fransson och tre medarbetare en studie av rK-trädgårdssångare i Grekland. Man fångade trädgårdssångare dels på Lesbos, dels på centrala Kreta 450 km längre söderut. Den genomsnittliga fettreserven när fåglarna fångades på Lesbos var cirka 33 %, jämfört med en fågel utan fettreserv ("lean body mass"), medan den på Kreta var 28,5 %. På Kreta stannade fåglarna mellan två och tre veckor (13–20 dagar) och gav sig av med en bränslereserv kring 100 %.

Den här forskningen kring tättingar som flyttar via Grekland har pågått i flera år: 1998–2002 på Lesbos och 2001–2004 på Kreta. En nyhet var att man i september 2004 satte extremt lätta radiosändare på 22 trädgårds-

sångare, alla yngre än ett kalenderår, när de nyanlänt till Kreta. Sändarna vägde cirka 0,5 g och fästes med lim på ryggsäckarna. Sändarnas livslängd var minst 21 dagar. Fåglarna som försågs med elektronik hade en kroppsmassa på mellan 16,4 och 19,7 g.

Med hjälp av sändarna kunde man sedan följa 20 av dessa oerfarna trädgårdssångare och konstatera att dessa rK-fåglar tycktes ha en väl fungerande strategi inför sin fortsatta flyttning. De flesta anländer till Kreta med relativt liten bränslebelastning, strövar omkring tills de hittar områden med god tillgång på fikonträd, stannar i mer än två veckor och äter fikon och ger sig sedan av med en genomsnittlig bränslereserv på nästan 100 % av det som kallas "mager kroppsmassa".

När tropikflyttande tättingar passerar genom Europa, har de normalt ganska små fettreserver (omkring 20–30 %). Att bära på sig stora fettreserver kräver högre förbränning under flygningen, och tyngden gör att fågeln får svårare att snabbt undvika predatorer. En lång rad studier har visat att fåglarna normalt bara stannar cirka en vecka på olika rastplatser under höstflyttningen genom Europa. Den nu redovisade studien visar att oerfarna rK-trädgårdssångare byter strategi när de rastar inför Saharaflygningen. De stannar mycket längre och ökar sina fettreserver till upp emot 100 %. Forskarlaget avslutar sin uppsats med en förmodan att ett så finjusterat färdprogram tyder på att de unga fåglarna också förmår utläsa någon information från omgivningen.

LENNART NILSSON

predator = rovdjur

Uppgifter

13. Vad var enligt texten gemensamt för de fåglar som försågs med sändare?

- A De rastade både på Lesbos och på Kreta.
- B De genomförde sin allra första tropikflyttning.
- C De hade från början så kallad mager kroppsmassa.
- D De byggde upp fettreserverna snabbare än andra fåglar.

14. Vad utmärkte enligt texten trädgårdssångarnas uppehåll på Kreta, om man jämför med andra uppehåll som de gör under sin flytt söderut?

- A Fåglarnas fettreserv var ovanligt opåverkad av ditfärden.
- B Fåglarnas dagliga födointag var ovanligt stort.
- C Fåglarna stannade kvar ovanligt länge.
- D Fåglarna tycktes ovanligt opåverkade av magnetfältet.

Freuds teori

Kärnan i Sigmund Freuds förförelseteori är att en för tidig sexuell erfarenhet i barndomen – företrädesvis en förförelse eller ett förförelseförsök från en vuxen – är ett nödvändigt villkor för uppkomsten av hysterisk sjukdom. Freud tänker sig dock att vid tidpunkten för erfarenheten så saknar den traumatisk kvalitet då barnet ännu inte har utvecklat förutsättningar för att förstå dess sexuella karaktär. I stället lagras erfarenheten i form av ett främmande minnesspår i barnets inre, ett minnesspår som senare i livet, i samband med den sexuella mognaden, och genom att stå i associativ förbindelse med aktuella händelser, aktiveras och retroaktivt ges traumatisk innebörd. Det återvändande och numera plågsamma och överväldigande minnet trängs därför bort och förpassas till det omedvetna varifrån det pockar på uppmärksamhet och på så vis blir en konstitutiv faktor i det hysteriska symptomets uppkomst.

Av olika anledningar övergav alltså Freud denna teori. Eller mer specifikt: Han insåg snart att de berättelser om sexuell förförelse som han fick höra i sin kliniska praktik till övervägande del var fantasifoster, och följaktligen blev han tvungen att revidera sin tanke på att en yttre hän-

delse var den drivande komponenten i den process som lett fram till det hysteriska insjuknandet. I och med detta hade Freud, som han själv i efterhand uttrycker det, ”förlorat fotfästet i de reella förhållandena”. Det uppstod en tom plats i förklaringskedjan och därmed låg vägen öppen för att mer koncentrerat förlägga den kliniska och teoretiska uppmärksamheten till det inre fantasilivet.

På så vis kom Freud att uppfatta den inre världens psykiska realitet som den yttersta förklaringsgrunden för de psykopatologiska symptomen, och i sitt mångåriga sökande efter denna verklighets dynamik och konstitutiva skikt kom han att formulera vad som sedermera blivit psykoanalysens väsentliga bidrag till vår förståelse av människan – den infantila sexualiteten och det arkaiska driftlivets obevekliga önskeimpulser, oedipuskomplexet och framväxten av den psykiska topografin, det intrapsykiska kraftspelet och symptomets karaktär av neurotisk kompromissbildning osv.

JOHAN ERIKSSON

Uppgifter

15. Vad framhålls inom Freuds tidiga förförelseteori som avgörande för att hysterisk sjukdom ska uppstå?

- A Upplevelser som med tiden får traumatisk kvalitet.
- B Minnen i det undermedvetna som inte aktualiseras.
- C Bortträngning av tidigt upplevda fantasier.
- D Infantil sexualitet som inte bejakas.

16. Vilken senare insikt hos Freud handlar texten om?

- A Att det egentligen inte finns några hållbara förklaringar till hur hysterisk sjukdom uppstår.
- B Att hysterisk sjukdom är en lång process av yttre och inre påverkan.
- C Att sexualiteten inte ensam kan förklara varför hysterisk sjukdom utvecklas.
- D Att det i huvudsak är människans inre värld som förklarar uppkomsten av hysterisk sjukdom.

Universitetet väljer språk

En av de viktiga principerna för universitetens verksamhet uttrycks på följande sätt i den så kallade Bolognadeklarationen, universitetens Magna Charta, som undertecknades av ett stort antal europeiska rektorer i Bologna 1988: *Universitetet är den europeiska humanistiska traditionens förvaltare, men deras ständiga strävan är att uppnå universell kunskap. För att kunna fylla sin uppgift måste de bortse från alla geografiska och politiska gränser och därigenom bekräfta den tvingande nödvändigheten av att skilda kulturer får lära känna och påverka varandra.*

En vanlig skillnad mellan olika kulturer är att de använder olika språk. Det kan vara olika språk i egentlig mening men det kan också vara olika genrer, som till exempel expertspråk respektive språk som riktar sig till studenter eller allmänhet. För att universitetens arbete med utbildning, forskning och forskningsinformation ska kunna följa den princip om universellt kultur- och kunskapsutbyte som uttrycks i Bolognadeklarationen, krävs alltså rik tillgång till och kunskap om olika språk och genrer inom universitetsvärlden.

Språkfrågor diskuteras för närvarande ovanligt intensivt inte bara på politisk nivå utan också inom universitetsvärlden. Det gäller bland annat diskussioner om behovet av språkpolicyer för lärosäten och vilka språk man "har råd" att ge utbildning i. I medierna pågår även diskussioner om språkval. Under förra året debatterades exempelvis behovet av fler humanistiska och samhällsvetenskapliga avhandlingar på engelska för att göra dem mer spridda internationellt. Också svenskans ställning inom naturvetenskaperna har debatterats.

Jag tycker inte att man kan resonera riktigt så generellt som att det handlar om val mellan antingen svenska, engelska eller parallellspråkighet. Det är skillnad mellan forskning, utbildning och forskningsinformation; de riktar sig till olika målgrupper och därför hänger språkvalet ihop också med genren. Det viktiga tycker jag är att valet av språk för olika verksamheter relateras till den princip för universitetens arbete som citeras inledningsvis: universitetens ansvar är att befärma ett universellt kultur- och kunskapsutbyte.

För forskningens del är det viktigaste målet att nå ut i världen, att delta i den internationella diskussionen. Det är alltså naturligt att välja engelska. Ett problem med detta är att för framför allt humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnen är språket ett viktigt redskap, och om man har svenska som förstaspråk är det redskapet mer utvecklat på svenska. Problemet kan dock i ganska hög grad åtgärdas genom god fackspråksundervisning på engelska, och även om det är tids- och resurskrävande måste universitetet

satsa på det. Det sägs ofta i Sverige att svenskar är bra på att tala och skriva engelska, men det gäller nog mest i vardagliga sammanhang eller inom starkt fackspråkligt präglade områden som naturvetenskap och medicin. Medvetenheten om stilistiska skillnader i engelska är generellt sett ganska låg. Det sägs till och med ibland i internationella sammanhang att svenska forskare talar och skriver "baby-språk" på engelska.

Om man väljer att skriva på svenska krävs det i dag att man bifogar en sammanfattning på engelska (eller ibland något annat stort europeiskt språk). Men sammanfattningarna tenderar att vara ganska korta, och därför bör kravet vara att man skriver längre sammanfattningar på engelska, alternativt strävar efter att publicera längre artiklar i internationella tidskrifter för att delta i den internationella forskarvärlden. Att, som man gör vid den naturvetenskapliga fakulteten i Uppsala, kräva långa sammanfattningar på svenska om en avhandling är skriven på engelska, är lovvärt ur perspektivet "risken för domämförlust". Men framför allt är det betydelsefullt när resultaten ska användas för utbildning och forskningsinformation. Det innebär inte att all forskning måste presenteras på svenska; ett byte av språk kan äga rum samtidigt med bytet till genererna utbildning och forskningsinformation.

För utbildningens del är det viktigt att påpeka att det finns stora förståelsefördelar med att studera på sitt förstaspråk, särskilt i sådana ämnen där språket är ett redskap. För många andraspråkstalare tycks det, enligt rapporter "från golvet", vara lättare att studera på svenska än på engelska. Det är också mycket lättare för lärare att undervisa på sitt förstaspråk. Undervisningen blir helt enkelt bättre, mer entusiasmerande och motiverande, om man slipper bekymra sig över språkformen och kan koncentrera sig på innehållet. Ur ett svenskt perspektiv bör alltså den högre utbildningen ske på svenska. Med lärare och studenter som är svenskspråkiga finns det ingen anledning att använda något annat språk än svenska, tvärtom. Får engelskspråkiga forskningsrapporter som är skrivna i Sverige dessutom långa svenska sammanfattningar underlättas situationen ytterligare.

Men eftersom den högre utbildningen har ett krav på forskningsanknytning, och då inte bara till forskning producerad i Sverige, är mycket av forskningen engelskspråkig. Därför krävs goda kunskaper i det språket. Och med studenter från andra länder är det i stort sett nödvändigt att använda ett annat språk.

I september förra året anordnades vid Helsingfors universitet en europeisk konferens om flerspråkighet vid universitetet, där man bland många andra ting diskuterade

kvaliteten i kurser som ges på engelska i icke-engelskspråkiga länder. Uppfattningen var att kvaliteten varierar ganska mycket, och man ägnade uppmärksamhet åt olika sätt att förbättra den. Praktiskt illustrerades ett sådant sätt av Jacques Delmoly, enhetschef för EU-direktoratet för utbildning och kultur, som talade på franska men illustrerade sitt tal med bilder på engelska. Möjligheter till tolkning till engelska gavs samtidigt, men för en åhörare utan hörlurar som jag, som också har gammal skolfranska i bagaget, gav föreläsningen ett gott utbyte utan tolkning; det betydde mycket för intresset att se och höra en entusiastisk fransman. Utbildning i fackspråksengelska krävs, men det är alltså inte vare sig förbjudet eller farligt att blanda språk; entusiasm och motivation är viktiga i utbildningssammanhang!

Ett argument för att svenska även i fortsättningen ska användas som vetenskapsspråk är att forskaren ska kunna

kommunicera med icke-experter om sitt ämne. Men den typen av kommunikation är en annan genre än den vetenskapliga. Forskningsinformation måste förstås huvudsakligen ske på svenska i Sverige. Inom ramen för Bolognaprocessen är detta slags kommunikation med icke-experter ett viktigt mål för den högre utbildningen, och kunskap om och skicklighet i denna genre ingår i lärandemålen för alla examina. Det nya systemet kommer snart att införas. Arbetet med detta kommer så småningom att leda till att forskare blir skickligare i genren och att språkvalet blir relaterat till mottagargruppen. Det är däremot inte alls säkert att till exempel alla termer som används experter emellan måste ha en svensk ekvivalent; kunskap kan förmedlas med vardagliga ord.

KERSTIN NORÉN

Uppgifter

17. Textförfattaren för ett resonemang med utgångspunkt från naturvetenskapliga fakulteten i Uppsala. Vilken är hennes slutsats?

- A Att längre sammanfattningar på engelska kan vara ett sätt att minska "risken för domändeförlust".
- B Att det kan bli aktuellt att byta språk för att klara övergången från en genre till en annan.
- C Att "risken för domändeförlust" kan få allvarigare konsekvenser för engelskan än för svenskan.
- D Att valet av språk kan ha stor betydelse för hur genreindelningen ser ut i praktiken.

18. Hur kan man bäst sammanfatta textförfattarens ståndpunkt i frågan om universitetens språkval?

- A Språkvalet bör anpassas till den aktuella målgruppen.
- B Språkvalet bör anpassas till de kunskaper som förmedlarna har.
- C Språkvalet bör anpassas till forskarnas behov.
- D Språkvalet bör anpassas till lärarnas och studenternas behov.

19. Hur anser textförfattaren att de svenska universiteten bör förhålla sig till valet mellan det svenska och det engelska språket?

- A Utbildning bör kommuniceras på både svenska och engelska, forskning och forskningsinformation däremot oftast på svenska.
- B Forskning och utbildning bör oftast kommuniceras på engelska, forskningsinformation däremot på svenska.
- C Forskning bör oftast kommuniceras på engelska, forskningsinformation på svenska, utbildning på både svenska och engelska.
- D Forskning och forskningsinformation bör kommuniceras på både svenska och engelska, utbildning enbart på engelska.

20. Hur kan texten bäst karaktäriseras?

- A Presentation av en forskningsstudie
- B Kritik av ett framlagt förslag
- C Utvärdering av en reform
- D Inlägg i en debatt

21. Medan Evanders berättarteknik har varierat under årens lopp har hans grundläggande värderingar, som handlar om att människor är i behov av medmänskliga relationer byggda på förtroende och självaktning, varit ____.
- A humana
 - B nyanserade
 - C konstanta
 - D relevanta
22. De förändringar i de sysselsattas fysiska arbetsförhållanden som studien påvisar ger en bild av både förbättringar och försämringar. Den yttre arbetsmiljön har förbättrats ____ fuktiga och dragiga arbetsplatser blivit färre, liksom utomhusarbeten vid sträng kyla och jobb som ger svår nedsmutsning. Det har ____ skett en ökning av jobb som utsätter individen för skakningar och vibrationer, ensidiga arbetsrörelser och olämpliga arbetsställningar.
- A under förutsättning att – dessutom
 - B på grund av att – temporärt
 - C så till vida att – däremot
 - D på så vis att – sammantaget
23. Att språkförbistringen mellan öns båda folk blivit ett problem inför en framtida återförening påverkar många som vi träffar på Cypern. Grekiska och turkiska är svåra språk och inget man lär sig ____.
- A på en höft
 - B med en axelryckning
 - C på rak arm
 - D i en handvändning
24. Nästäppa som inte orsakas av förkylning kan bero på exempelvis allergi mot pollen eller pälsdjur, eller hypersensibilitet mot olika ämnen som cigaretttrök, dieselavgaser eller damm. Nästäppa är också ett symptom vid näspolyper. Om nästäppan beror på något av detta riktas behandlingen mot grundorsaken, det vill säga allergin, ____ eller polyperna.
- A nässvullnaden
 - B överkänsligheten
 - C förkylningen
 - D luftföroreningarna

25. Den så kallade "inflationsteorin" kan förklara varför en viss mängd massa plötsligt började utvidga sig, den kan ____ varför allting fördelade sig en aning ojämnt, så att det ____ bildades stjärnor och galaxer, och den kan förklara varför universum är "plant" till sin ____, så att en rät linje verkligen är en rät linje.
- A uppge – underhand – natur
 - B förklara – sedermera – karaktär
 - C bekräfta – tidvis – utformning
 - D ifrågasätta – följaktligen – läggning
26. Kanske var denne visionär helt enkelt för ____, för aggressiv, för politisk. Han var mer av en ____ än en konsensusperson.
- A fördragsam – idealist
 - B klarsynt – realist
 - C stridbar – agitator
 - D skarpsinnig – diplomat
27. Vindelälvens unika forskaraktär och därtill knutna miljövärden innebär således en värderesurs och har enligt vår bedömning ____ som världsarv. Resursen bör därför fortsatt bevaras och kan utvecklas både ____ och symboliskt för såväl turistiska som vetenskapliga ändamål. Därmed ____ och vidareutvecklas också viktiga natur- och kulturmiljöer för ortsbefolkningen.
- A soliditet – finansiellt – utvidgas
 - B potential – reellt – vidmakthålls
 - C ambition – objektivt – tillskapas
 - D relevans – ideellt – fullbordas
28. Vid sidan av ortnamn som ____ från nordiska språk och ____ föregångare förekommer i Norden även finska och samiska namn.
- A härrör – dessas
 - B utformas – dess
 - C stammar – dessa
 - D framgår – deras

29. Arten nötkreatur anses ha uppkommit genom att människan _____ och förändrat uroxen så att den kommit att passa hennes behov.
- A domesticerat
 - B stävjat
 - C kultiverat
 - D etablerat
30. Det finns en brist på flexibilitet, en oförmåga att se det unika i en situation, brist på förändringsperspektiv och en ovilja att lära sig av sina erfarenheter. I stället sker en _____ av en teori, vetenskaplig eller annan.
- A krass definition
 - B sublim tolkning
 - C rigid tillämpning
 - D cynisk förståelse